Regionala utvecklingsförvaltningen

Datum
2026-10-15

Diarienummer
RUN 442-2026

Er referens
KN2026/01835

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.registrator@regeringskansliet.se
kn.nim.remisser@regeringskansliet.se

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till en förordning om innovation, European Innovation Act (EIA)

Sammanfattning

Region Västerbotten välkomnar Europeiska kommissionens förslag till European Innovation Act (EIA) och delar förslagets övergripande ambition om att stärka Europas förmåga att omsätta forskning och innovation i kommersiella och samhälleliga lösningar.

Region Västerbotten ser särskilt positivt på ambitionen att skapa bättre förutsättningar för innovationsdriven offentlig upphandling samt att utveckla gemensamma europeiska strukturer för värdering, kommersialisering och finansiering av immateriella tillgångar (IP).

Förslaget ligger väl i linje med Västerbottens regionala innovationsstrategi 2022–2030, som har som övergripande inriktning att stärka Västerbotten som en innovationsmotor för hållbar utveckling och att skapa ett starkt och inkluderande innovationsekosystem i hela länet.

Region Västerbotten vill samtidigt framhålla att genomförandet av EIA behöver utformas så att nyttan av den inre marknaden för innovation kommer aktörer till del oavsett geografisk lokalisering, storlek eller befintlig innovationskapacitet.

Det är särskilt viktigt för regioner som Västerbotten, där starka forsknings- och innovationsmiljöer samexisterar med långa geografiska avstånd, mindre kommuner och företag samt begränsad tillgång till specialiserad kompetens och riskkapital.

Region Västerbotten tillstyrker därför förslaget i huvudsak, men vill särskilt framhålla behovet av:

1. ett tydligt territoriellt perspektiv i genomförandet av EIA,
2. särskilda insatser för små och medelstora företag,
3. proportionerliga regler och stöd för mindre offentliga köpare,
4. stärkt regional kapacitet för innovations- och R&D-upphandling,
5. ett starkt stöd för universitets och forskningsbaserade företags kommersialisering av IP,
6. koppling mellan EIA, sammanhållningspolitiken och regionala innovationsekosystem
7. samt systematisk uppföljning av EIA:s regionala effekter.

Med dessa kompletteringar, som beskrivs nedan, bedömer Region Västerbotten att European Innovation Act (EIA) kan bli ett viktigt verktyg för att stärka Europas innovationskraft samtidigt som den regionala bredden och mångfalden i Europas innovationssystem tas tillvara.

Region Västerbotten
Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Tel: 090-785 00 00. Fax: 090-13 68 82.
E-post: regionen@regionvasterbotten.se

Eurpean Innovation Act (EIA) bör kompletteras med ett tydligt territoriellt perspektiv

Region Västerbotten anser att EIA bör genomföras med beaktande av den geografiska variationen inom EU innovationssystem. EU innovationskapacitet är koncentrerad till ett begränsat antal starka innovationsmiljöer. Samtidigt finns betydande forsknings-, näringslivs- och samhällsdrivna innovationsresurser i mindre och mer perifera regioner.

Om EIA nya verktyg i praktiken kräver betydande juridisk, finansiell och administrativ kapacitet finns en risk att de mest resursstarka innovationsmiljöerna får störst nytta av reformen.

Region Västerbotten anser därför att genomförandet bör kompletteras med åtgärder som säkerställer att små och geografiskt perifera innovationsmiljöer kan använda de nya verktygen på likvärdiga villkor.

Region Västerbotten föreslår särskilt:

- att kommissionen följer upp EIA regionala fördelningseffekter,
- att stöd- och kompetensfunktioner görs tillgängliga även för mindre regioner och kommuner,
- att genomförandet kopplas samman med sammanhållningspolitiken och regionala innovationsstrategier,
- samt att principen om territoriell sammanhållning beaktas vid utformningen av genomförandeakter, riktlinjer och stödinsatser.

Små och medelstora företag måste få faktisk, inte bara formell, tillgång till European innovation Act (EIA)

Region Västerbotten delar ambitionen att EIA ska underlätta för innovativa företag att få tillgång till kapital och marknader. Det är samtidigt viktigt att beakta att små och medelstora företag ofta saknar egen kompetens inom IP-värdering, finansiering, offentlig upphandling, juridik och internationell marknadsutveckling.

EIA föreslagna IP-kompetenscentrum, värderingsramverk och marknadsplats kan därför bli särskilt värdefulla för små företag – men endast om de kombineras med lättillgänglig rådgivning och kapacitetsuppbyggnad.

Region Västerbotten föreslår att stöduppgifterna enligt artikel 32 behöver konkretiseras så att de blir tillgängliga för små företag oavsett geografisk lokalisering. Genomförandet bör särskilt säkerställa:

- lättillgängliga tjänster för startups och SME,
- utbildnings- och rådgivningsinsatser riktade till mindre företag,
- stöd till regionala och nationella innovationsaktörer som kan fungera som intermediärer,
- samt särskild uppföljning av hur små företag faktiskt använder IP-värderings- och finansieringssystemen.

Region Västerbotten
Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Tel: 090-785 00 00. Fax: 090-13 68 82.
E-post: regionen@regionvasterbotten.se

Det bör särskilt säkerställas att kostnaderna för professionell IP-värdering inte blir ett hinder för små företag.

R&D-upphandling bör göras tillgänglig för mindre offentliga aktörer

Region Västerbotten välkomnar särskilt förslagets ambition att skapa ett gemensamt europeiskt regelverk för R&D-upphandling. Detta kan ge offentlig sektor en starkare roll som första kund och testmiljö för innovation.

För att potentialen ska kunna realiseras krävs dock att även mindre kommuner och regionala offentliga aktörer har möjlighet att använda instrumentet. Region Västerbotten noterar att förslaget huvudsakligen kopplar tillämpningen av det nya R&D-upphandlingsramverket till upphandlingar över vissa EU-tröskelvärden.

Region Västerbotten anser att kommissionen bör analysera om tröskelvärdena är ändamålsenliga för mindre offentliga innovationsprojekt. Om tröskelvärdena ligger kvar bör kommissionen åtminstone säkerställa att det finns enkla och proportionerliga modeller för innovations- och R&D-upphandling även under tröskelvärdena. Det bör inte uppstå en situation där EIA i praktiken endast blir ett verktyg för stora nationella och europeiska offentliga köpare.

Stärk gemensam upphandling och samverkan mellan mindre offentliga aktörer

För Västerbotten är möjligheten till gemensam och gränsöverskridande R&D-upphandling särskilt intressant. Samtidigt kan mindre offentliga aktörer ha svårt att själva bygga den kompetens och administrativa kapacitet som krävs.

Region Västerbotten föreslår därför att EIA kompletteras med stöd för:

- gemensamma regionala upphandlingsinitiativ,
- gemensamma kompetenscentrum för innovationsupphandling,
- standardiserade avtals- och upphandlingsmodeller,
- kompetensutveckling för offentliga beställare,
- samt matchmaking mellan offentliga behov och innovativa företag.

Detta skulle kunna göra det möjligt för flera mindre kommuner eller regioner att tillsammans skapa den efterfrågevolym som krävs för att nya lösningar ska kunna utvecklas och kommersialiseras.

IP-systemet måste fungera för universitet och forskningsbaserade avknoppningsföretag

Region Västerbotten ser positivt på att EIA omfattar IP som uppstår genom forskning och innovation. För att uppnå önskad effekt krävs dock en tydlig koppling mellan universitet, innovationskontor, forskare, avknoppningsföretag, investerare och industriella partners.

Region Västerbotten
Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Tel: 090-785 00 00. Fax: 090-13 68 82.
E-post: regionen@regionvasterbotten.se

Region Västerbotten föreslår därför att EUIPO kompetenscentrum ges ett tydligt uppdrag att stödja hela kedjan från forskningsresultat till kommersialisering. Det bör bland annat omfatta:

- vägledning om IP-ägande och IP-strategi,
- stöd till tekniköverföring och licensiering,
- standardiserade modeller för IP-värdering,
- matchmaking mellan forskningsbaserade IP-tillgångar och företag/investerare,
- samt stöd till universitet och regionala innovationsaktörer.

Det är viktigt att EIA inte endast skapar en marknadsplats för redan kommersiellt mogna IP-tillgångar, utan också bidrar till att fler forskningsresultat når en sådan mognadsnivå.

Gör offentlig sektor till en aktiv innovationskund

Region Västerbotten ser stora möjligheter i att EIA stärker offentlig upphandling som efterfrågedriven innovationskraft. Offentlig sektor bör inte enbart betraktas som köpare utan också som en aktör som kan formulera samhällsutmaningar, skapa testmiljöer och bidra till utveckling av nya lösningar.

Region Västerbotten föreslår därför att kommissionen kompletterar EIA med stöd för så kallade utmaningsdrivna innovationsprocesser, där offentliga aktörer identifierar samhällsutmaningar och företag och forskningsaktörer ges möjlighet att utveckla lösningar. Detta är särskilt relevant inom exempelvis:

- hälso- och sjukvård,
- digitalisering,
- energi och klimatomställning,
- mobilitet,
- glesbygdsservice,
- samhällsplanering,
- och resurseffektiv användning av naturresurser.

Stödet bör också förtydliga övergången från FoU och test till upphandlng och införande i ordinarie verksamhet. För hälso- och sjukvården behöver utvecklingsprojekt tidigt kopplas till klinisk evidens, regulatoriska krav, verksamhetsansvar och finansiering av ett möjligt införande.

Koppla European Innovation Act (EIA) tydligare till sammanhållningspolitiken och regionala innovationsekosystem

Region Västerbotten anser att EIA bör ses som ett komplement till, och inte som ett separat system från, EU sammanhållningspolitik, regionala innovationsekosystem samt smart specialisering.

Region Västerbotten
Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Tel: 090-785 00 00. Fax: 090-13 68 82.
E-post: regionen@regionvasterbotten.se

Regionala innovationsekosystem har en central funktion när det gäller att identifiera företag, forskningsmiljöer, samhällsutmaningar och testmiljöer. Kommissionen bör därför säkerställa att regionala innovationsaktörer ges en tydlig roll i genomförandet av EIA. Region Västerbotten föreslår:

- gemensamma EU-program för regional kapacitetsuppbyggnad,
- stöd till regionala intermediärer,
- koppling mellan EIA, regionala innovationsekosystem och smart specialisering,
- samt möjlighet för regioner att utveckla regionala EIA-piloter.

Region Västerbotten efterfrågar tydlig finansiering av regional kapacitetsuppbyggnad genom relevanta EU- och nationella program. Insatserna bör bygga vidare på befintliga innovationskontor, inkubatorer och offentliga upphandlingsfunktioner samt möjliggöra kontinuitet i rådgivning och beställarkompetens.

Inför en särskild uppföljning av European innovation Acts (EIA) regionala effekter

Region Västerbotten föreslår att kommissionen etablerar indikatorer som gör det möjligt att följa EIA faktiska regionala effekter. Uppföljningen bör exempelvis omfatta:

- antal SME som använder EU IP-värderingsverktyg,
- geografisk fördelning av IP-transaktioner,
- tillgång till IP-baserad finansiering,
- antal och geografisk spridning av R&D-upphandlingar,
- deltagande av startups och SME,
- antal gränsöverskridande innovationsprojekt,
- samt effekter på investeringar, företagstillväxt och sysselsättning.

Detta är viktigt eftersom en ökning av den totala innovationsaktiviteten i EU inte automatiskt innebär att innovationskapaciteten stärks i hela EU.

Beslut i detta ärende har fattats på delegation av regionala utvecklingsnämndens ordförande den 15 oktober 2026.

Rickard Carstedt (S)
Ordförande regionala utvecklingsnämnden

Region Västerbotten
Regionens hus, Köksvägen 11, 901 89 Umeå
Tel: 090-785 00 00. Fax: 090-13 68 82.
E-post: regionen@regionvasterbotten.se